

Na osnovu člana 26 stav 4 Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službeni list Crne Gore", br. 55/16, 74/16, 2/18, 66/19), člana 44 stav 1 tačka 24 Statuta Opštine Budva ("Službeni list Crne Gore - Opštinski propisi", br. 2/19) i člana 11 Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću "Otpadne Vode" Budva ("Službeni list Crne Gore - Opštinski propisi", 33/13, 21/14 i 28/22), Odbor povjerenika Opštine Budva, na sjednici održanoj _____ 2022. godine, donijela je:

ZAKLJUČAK

1. Usvaja se Izvještaj o radu i Izvještaj o finansijskom poslovanju DOO "Otpadne Vode" Budva za 2021. godinu br. 704/1 od 28.04.2022. godine.
2. Zaključak o usvajanju Izvještaja o radu i Izvještaja o finansijskom poslovanju DOO "Otpadne Vode" Budva, objaviće se u "Službenom listu CG" – Opštinski propisi".

Broj: _____
Budva, _____ 2022. godine

**ODBOR POVJERENIKA OPŠTINE BUDVA,
Nebojša Jušković**

O b r a z l o ž e n j e

Pravni osnov za donošenje zaključka o usvajanju Izvještaja o radu i Izvještaja o finansijskom poslovanju DOO "Otpadne Vode" Budva sadržan je u članu 26 stav 4 Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službeni list Crne Gore", br. 55/16, 74/16, 2/18, 66/19), člana 44 Statuta Opštine Budva ("Službeni list Crne Gore - Opštinski propisi",) i člana 11 Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću DOO "Otpadne Vode" Budva ("Službeni list Crne Gore - Opštinski propisi", 33/13, 21/14 i 28/22).

Navedenim članovima propisano je da Skupština usvaja Izvještaje o radu vršilaca komunalnih djelatnosti, odnosno javnih službi čiji je osnivač, i godišnji finansijski izvještaj o poslovanju Društva.

Kako je Odbor direktora DOO "Otpadne Vode" Budva donio odluku broj 704/1 od 28.04.2022. godine o usvajanju Izvještaja o radu, predlaže se Odboru povjerenika da donese zaključak o usvajanju Izvještaja o radu DOO "Otpadne Vode" Budva za 2021. godinu

SEKRETARIJAT ZA INVESTICIJE

Nebojša Jušković

Djel.br. 704/1
28.04.2022. godine

Na osnovu čl. 44 Statuta d.o.o. „Otpadne vode“ – Budva, Odbor direktora na XV sjednici održanoj dana 28.04.2022. godine, donosi

Odluku

1. Usvaja se Izvještaj o radu Društva za 2021.godinu
- 2.Odluka je konačna i stupa na snagu danom donošenja.

Odbor direktora
Predsjednik
Miloš Duletić

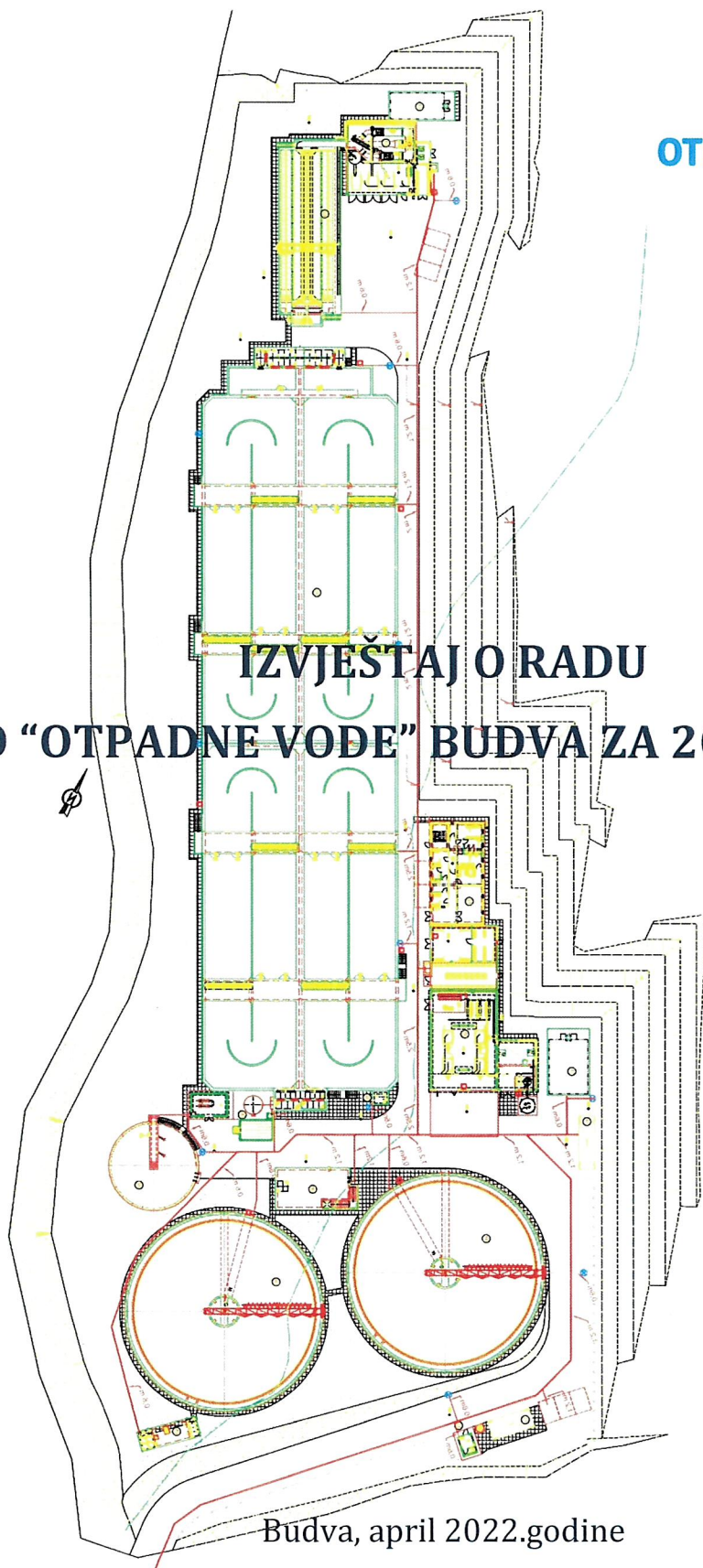

M. D.

OTPADNE VODE
doo Budva

**IZVJEŠTAJ O RADU
DOO "OTPADNE VODE" BUDVA ZA 2021.GODINU**

Budva, april 2022.godine

Sadržaj

Osnovni podaci o Društvu	2
1. Uvodne napomene	3
2. Situaciona analiza	4
3. Izveštaj o radu po službama	6
3.1. Tehnička služba	6
<i>Analiza rezultata internog monitoringa</i>	6
<i>Analiza rezultata akreditovanih laboratorija</i>	8
<i>Elaborati o unapređenju procesa</i>	9
3.2. Služba za opšte i pravne poslove	12
3.3. Služba za finansije i razvoj	13
<i>Vertikalna analiza</i>	15
<i>Horizontalna analiza</i>	18
4. Zaključna razmatranja i predlog mjera	21

Osnovni podaci o Društvu

Naziv:	Društvo sa ograničenom odgovornošću "Otpadne vode" Budva
Sjedište:	Omladinskih brigada bb 85310 Budva
Telefon:	+382 33 473 414
Sajt:	www.otpadnevode.me
e-mail:	office@otpadnevode.me
PIB:	03304388
PDV broj:	81/31-06665-2
Žiro račun:	530-54275-51 NLB Banka 520-1374-27 Hipotekarna banka
Osnovna djelatnost Društva:	37.00 – prečišćavanje otpadnih voda iz domaćinstva i voda sličnog sastava iz javne kanalizacije i njihovo ispuštanje u recipijent; tretman i zbrinjavanje kanalizacionog mulja
Osnivač:	Opština Budva
Izvršni direktor:	Milivoje Radulović (v.d. Izvršnog direktora)
Odbor direktora:	Miloš Duletić, predsjednik Perica Šaranović, član Veselin Đorojević, član
Menadžment:	Rajko Vujović, rukovodilac tehničke službe Bojana Rucović, rukovodilac službe za finansije i razvoj Svetlana Dragović, rukovodilac službe za opšte i pravne poslove

1. Uvodne napomene

DOO "Otpadne vode" Budva (u daljem tekstu: Društvo) osnovano je od strane Opštine Budva (u daljem tekstu: Osnivač) kao jednočlano privredno društvo. Od strane osnivača Društvo je, Ugovorom o povjeravanju obavljanja komunalnih djelatnosti broj 01-100/20-281/4 od 30.04.2020.godine, povjereno bavljenje sledećim djelatnostima od javnog interesa:

- ⊕ Prečišćavanje otpadnih voda iz domaćinstava i voda sličnog sastava iz javne kanalizacije i njihovo ispuštanje u recipijent;
- ⊕ Tretman i zbrinjavanje kanizacionog mulja.

Primarni cilj izrade Izveštaja o radu DOO "Otpadne vode" Budva (u daljem tekstu: Izveštaj) je precizno definisanje učinaka shodno aktivnoj strategiji upravljanja aktivnostima poslovanja Društva u procesu poboljšanja sistema i uređaja za obradu otpadnih voda primjenom fizičkih, hemijskih i bioloških procesa. Nedvosmisleno, pored postojeće, cilj je i definisati spektar potencijalnih usluga Društva koje ne moraju nužno imati javni karakter. Preciznije, Društvo ima potencijal za obavljanje djelatnosti koje nisu iz spektra javno-interesnog finansiranja, te sredstva za iste moraju biti obezbijeđena kroz sopstvene prihode. Finansiranje djelatnosti koje imaju karakter javnog interesa vrši se iz budžeta Osnivača, budžeta DOO "Vodovod i kanalizacija" Budva i drugih izvora koje utvrdi Osnivač u skladu sa Zakonom¹.

Izveštaj je rađen na osnovu ostvarenih rezultata u prethodnim godinama, te na osnovu informacija sa tržišta vezanim za poslovanje i projekte poboljšanja koji se očekuju u 2022.godini. U planu je analiza realizacije planiranih zadataka za 2021.godinu, te razloga koji su doveli do manje ili veće realizacije u odnosu na planiranu, a sve u cilju što realnijeg plana za buduće svrsishodno raspoređivanje sredstava. Iskustva stečena prethodnim planiranjima, uz adekvatnu analizu operativnih troškova, trebala bi da omoguće odgovornim ljudima da izbjegnu greške, ali i da pokažu nedostatke ili manjkavost u pojedinim djelovima funkcionisanja Društva.

Shodno dopunjenom Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta broj 1970/2 od 02.12.2021.godine Društvo svoje aktivnosti sprovodi posredstvom:

- ⊕ Tehničke službe;
- ⊕ Službe za opšte i pravne poslove;
- ⊕ Službe za finansije i razvoj.

Saglasno Statutu, Društvom upravlja Odbor direktora imenovan od strane Osnivača, a istim rukovodi Izvršni direktor, koga uz saglasnog Osnivača imenuje Odbor direktora.

---

¹ Finansiranje Društva na ovaj način precizirano je na Skupštini Opštine Budva Zaključkom o setu operativnih mjera broj 10-040/20-124/1 od 19.02.2020.godine

2. Situaciona analiza

Kako je tokom 2020.godine postojala vrlo specifična dinamika poslovanja uslovljena pandemijom korona virusa, pa su s tim u vezi i poslovni procesi i rezultat iste imali drugačiji karakter nego što je bilo predviđeno ciljevima poslovanja, to su prva dva kvartala 2021.godine provedena u sanaciji i poboljšanju procesa unutrašnje organizacije, analizi postojećih uslova za rad i praćenju kontrole kvaliteta vode, kao i sastavljanju specifikacije rezervnih djelova koji su neophodni za nesmetano funkcionisanje tokom ljetnje sezone.

Djelatnost Društva spada u grupu krucijalnih uslova za život i rad stanovništva, privrednih i drugih subjekata na teritoriji Opštine. Specifičnost funkcionisanja usluge prečišćavanja otpadnih voda na teritoriji Budve odvija se u sledećem:

- ☺ Nesmetan rad kanalizacionih sistema i uređaja za preradu otpadnih voda;
- ☺ Sakupljanje i transport industrijskih, komunalnih i drugih otpadnih voda, kao i kišnice, korišćenjem kanalizacionih mreža, kolektora, pokretnih tankova i sl;
- ☺ Prečišćavanje otpadnih voda primjenom hemijskih, fizičkih i bioloških procesa.

Od iznimne je važnosti obezbijediti neprekidnost u snabdijevanju ovim uslugama, budući da one predstavljaju dio skupa egzistencijalnih usluga, a visok stepen pouzdanosti u isporuci pomenutog skupa je karakteristika uspješne organizacije. ²

Društvo je, nakon adekvatnih pregleda, planiralo kupovinu značajne količine rezervnih djelova i sastavilo plan servisiranja opreme, a sve kako bi se smanjila opasnost od havarija tokom ljetnje sezone. U koordinaciji Tehničke službe i Službe za finansije i razvoj, specifikacije za nabavku istih su odrađene i sprovode se sekvencijalno kako bi se ispoštovala planirana finansijska konstrukcija.

Treba napomenuti da je prihodna strana Društva u potpunosti oslonjena na sredstva Osnivača, kao i sredstva DOO „Vodovod i kanalizacija“ Budva, kojim su se u proteklom periodu izmirivala redovna potraživanja za električnu energiju i vodosnabdijevanje. U junu 2020.godine se prestalo sa tom praksom i tokom 2021.godine obaveze po osnovu troškova električne energije i utroška vode izmirivane su od strane Osnivača.

Tokom predmetne godine Društvo je samostalno izmirivalo nesporne obaveze prema dobavljačima, a redovno su izmirivane i obaveze prema zaposlenima po osnovu zarada, naknada zarada i ostalih obaveza.

Dinamika samostalnog otklanjanja nedostataka u poslovnim tokovima na postrojenju vrši se prema planu Tehničke službe, a uvažavajući projektnu dokumentaciju i dokumentaciju proizvođača opreme.

---

² Društvo je u procesu popisa preuzete imovine na postrojenju, što će, u konačnosti doprinijeti boljoj i efikacnijoj situacionoj analizi.

Tokom utvrđivanja poslovnih procesa i organizacije rada na postrojenju uvažavaju se preporuke opštinskog "Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu", te se pristupilo dobijanju svih potrebnih dozvola nadležnih institucija u Crnoj Gori. S tim u vezi, ultimativni cilj poslovanja je uvođenje Društva u okvire transparentnosti i zakonodavstva kako bi se, u konačnici, podigao kredibilitet istog u javnosti.

Društvo ni tokom 2021.godine nije imalo uvid u "Izveštaj mješovite komisije o vrijednosti investicije za projekat PPOV Budva", koji su sačinili Opština Budva, "WTE Otpadne vode Budva" d.o.o. Podgorica i Agencija Duhovnik. To u mnogo čemu otežava poslovne procese, planiranje istih, popis osnovnih sredstava, te uvid u kapital kojim Društvo upravlja. Naime, do zaključenja ovog Izveštaja nije izvršen upis vlasništva nad nepokretnostima na katastarskoj parceli 4298/1 KO Maine u korist Osnivača.

Aktuelna problematika oko neodgovarajuće vlasničke uknjižbe postrojenja u katastarskoj dokumentaciji, koja sama po sebi povlači niz konsekvenci, među kojima je na prvom mjestu nemogućnost raspisivanja otvorenog postupka javne nabavke u pogledu osiguranja imovine, što je vrlo značajno za postrojenje i poslovne procese uopšte.

3. Izvještaj o radu po službama

Kao što je navedeno, nakon donošenja Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, Društvo obavlja rad kroz tri službe, te za svaku od navedenih precizira ciljeve i mjere poboljšanja, nakon čega se uporednom analizom dolazi do učinka i stepena učinka.

3.1. Tehnička služba

Tokom godine koja je za nama na postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda prerađeno je 4.430.474,00m³ vode. Tokom procesa prečišćavanja sproveden je redovan monitoring koji podrazumijeva fizičko-hemijske analize:

1. ulazne vode;
2. prečišćene vode;
3. aktivnog mulja;
4. povratnog mulja;
5. istaloženog mulja;
6. dehidratisanog mulja;
7. filtrata iz procesa dehidratacije.

Pored internog monitoringa, sproveden je i monitoring od strane akreditovanih laboratorija i on obuhvata praćenje kvaliteta prečišćene vode, kvaliteta vazduha i mjerenje buke. Tokom 2021.godine otvorenim procesom javne nabavke, angažovani su Institut za javno zdravlja Crne Gore (IZJZ CG) i Centar za ekotoksikološka ispitivanja (CETI) kao eksterne, akreditovane institucije.

Analiza rezultata internog monitoringa

1. Rezultati ispitivanja ulazne vode

Tokom 2021 godine analizirano je 77 uzoraka ulazne vode. Analizama je utvrđivano prisustvo: jedinjenja ugljenika, azota i suspendovanih materija. Vršena su mjerenja petodnevne biološke potrošnje kiseonika, hemijske potrošnje kiseonika, amonijaka, nitrata, nitrita, fosfora, ukupnog azota, sulfata, sulfida i suspendovanih materija. Prosječne vrijednosti ispitivanih parametara su bile u granicama maksimalno dopuštenih koncentracija za ispuštanje vode u javnu kanalizaciju (Pravilnik o

kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda Sl.CG. 056/19). Prosječne vrijednosti parametara ulazne vode prikazane su u *Tabeli 1.*

Tabela 1. Prosječne vrijednosti ispitivanih parametara ulazne vode u 2021.godini

Parametar	Broj analiza	Prosječna vrijednost na godišnjem nivou (mg/l)	Maksimalno dozvoljena vrijednost (mg/l)
BPK5	77	118,9	500
HPK	77	254,1	700
NH ₄ ⁺	77	26,53	nije definisano
TP	77	4,89	10
SČ	77	117	500
TN	77	39,51	50

2. Rezultati ispitivanja prečišćenene vode

Laboratorijska ispitivanja prečišćene otpadne vode uvijek se vrše na kompozitnim uzorcima koji se sakupljaju tokom 24 sata. Ispitivanjima se utvrđuju vrijednosti petodnevne biohemijske potrošnje kiseonika (BPK5), hemijske potrošnje kiseonika (HPK), nitrata, nitrita, sulfata, sulfida, amonijaka, ukupnog azota (TN), ukupnog fosfora (TP) i suspendovanih materija (SČ). Pregled parametara izlazne vode prikazan je u *Tabeli 2.*

Tabela 2. Prosječne vrijednosti ispitivanih parametara izlazne vode u 2021.godini

Parametar	Broj analiza	Broj prekoračenja	Prosječna vrijednost na godišnjem nivou (mg/l)	Maksimalno dozvoljena vrijednost (mg/l)
BPK5	89	3	6,1	25
HPK	86	5	49,2	125
NH ₄ ⁺	128	0	1,57	10
TP	127	0	1,66	2
SČ	128	5	20,9	35
TN	128	0	9,25	15

3. Analize na liniji mulja

U cilju praćenja i upravljanja procesom rađene su redovne analize na liniji mulja i iste su obuhvatale analize aktivnog mulja, povratnog mulja, istaloženog mulja, dehidratanog mulja i filtrata iz procesa dehidratacije. Nije zabilježeno odstupanje od Pravilnika.

Analiza rezultata akreditovanih laboratorija

1. Rezultati ispitivanja prečišćene vode

U periodu od 14.01. do 20.09. 2021 godine na praćenju kvaliteta prečišćene otpadne vode bio je angažovan Institut za javno zdravlje, a u periodu od 27.09 do 20.12.2021. Centar za ekotoksikološka ispitivanja. Ispitivani su kompozitni uzorci, uzimani svakih 15 dana, tokom 12 mjeseci. Monitoring je vršen u skladu sa članom 18 Zakona o komunalnim otpadnim vodama i u skladu sa Pravilnikom o monitoringu i vrednovanju rezultata kvaliteta i količine ispuštenog efluenta komunalnih i biološki razgradivih industrijskih otpadnih voda. Pregled parametara akreditovanih laboratorija prikazan je u *Tabeli 3.*

Tabela 3. Prosječne vrijednosti ispitivanih parametara izlazne vode akreditovanih laboratorija tokom 2021.godine

Parametar	Broj analiza	Broj prekoračenja	Prosječna vrijednost na godišnjem nivou (mg/l)	Maksimalno dozvoljena vrijednost mg/l
BPK5	22	0	5,2	25
HPK	22	0	38,2	125
TP	22	0	0,876	2
SČ	22	1	16,6	35
TN	22	0	3,37	15

2. Rezultati ispitivanja kvaliteta vazduha na postrojenju

Tokom 2021 godine ispitivanje kvaliteta vazduha vršio je Centar za ekotoksikološka ispitivanja. Kvalitet je praćen kroz četiri petnaestodnevna ciklusa, po jedan tokom zime, proljeća, ljeta i jeseni. Tokom sva četiri ciklusa kvalitet vazduha je bio u skladu sa propisanim normama i nisu evidentirana prekoračenja zakonom propisanih graničnih vrijednosti.

3. Rezultat ispitivanja dehidratisanog mulja

Ispitivanje obezvodnjenog mulja vršila je laboratorija Instituta za javno zdravlje. Njihova analiza i zaključak pokazao je da je uzorak usaglašen sa uslovima za kvalitet A, Pravilnika o bližim uslovima koje treba da ispunjava komunalni kanalizacioni mulj, količini, obimu, učestalosti i metodama analize komunalnog kanalizacionog mulja za dozvoljene namjene i uslovima koje treba da ispunjava zemljište planirano za njegovu primjenu (Sl.CG 89/2009).

Elaborati o unapređenju procesa

U cilju unapređenja procesa i sagledavanja nedostataka u funkcionisanju postrojenja, kao i mogućnosti za povećanjem energetske efikasnosti, tokom 2021 godine urađena su dva elaborata:

1. Elaborat poboljšanja aeracije postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Budvi;
2. Elaborat energetske efikasnosti postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Budvi.

Elaborat poboljšanja aeracije

Elaborat poboljšanja aeracije nastao je u namjeri da se sagledaju nedostaci i ponude rješenja za unapređenje procesa prečišćavanja otpadne vode. U izradi Elaborata učestvovali su inženjeri iz kompanija "ETG Grupa" d.o.o. iz Podgorice i Energoprojekt – Hidroinženjering iz Beograda.

Elaboratom je data:

- ☺ Analiza postojećeg stanja;
- ☺ Analiza procesa i uticaj različitih faktora na biološki proces prečišćavanja i proces rastvaranja kiseonika;
- ☺ Analiza učinkovitosti aeratora;
- ☺ Analiza podataka iz prethodnog perioda.

Zaključak Elaborata je:

"U postojećem stanju, uprkos stalnom dovodu kiseonika, u bazenima trenutno vladaju uslovi nedovoljne aerisanosti što pogoduje razvoju samo nekih mikroorganizama, posebno končastim bakterijama koje svojim velikim površinama mogu da obiježbede dovoljno kiseonika za svoj razvoj. Kako je u prethodnom radu Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Budvi, tokom očitavanja sa on-line mjerenja rastvorenog kiseonika u djelovima bazena gde se vrši aeracija, vrijednost koncentracije O₂ bila daleko ispod 1mg/l, to se nameće

zaključak da postojeći sistem površinske aeracije ne može obijezbediti zahtijevanu koncentraciju O₂. Opšte je poznata činjenica da površinski aeratori nijesu pogodni za duboke bazene, jer kiseonik unešen sa površine ne može doći do dna bazena, te ima nižu efikasnost aeracije. Još jedna negativna stvar površinskih aeratora je da stvaraju aerosoli sa neprijatnim mirisima na površini vode. Osim navedenoga, sa stanovišta stalnosti pogona rotacioni mehanički djelovi iziskuju visoke troškove održavanja.

Stoga je prijedlog da se implementira dubinska aeracija uvođenjem difuzora i duvaljki. Prednosti sistema aeracije finim mjehurićima, tzv. *Fine Bubble Aerators* prvenstveno se ogleda u skoro dvostruko većoj efikasnosti mehaničke aeracije, povećanju kapaciteta miješanja u odnosu na površinsku aeraciju, visok prenos kiseonika, skoro bez mirisa, jer na površini nema uskovitlanja vode i mali su zahtjevi u vezi održavanja opreme. Ovaj sistem ima veću cijenu investicije u odnosu na površinske aeratore zbog složenosti sistema, ali i mnogo manje troškove održavanja. Takođe, doprinose sigurnijem radnom okruženju, jer ekipe za održavanje ne moraju da rade iznad vode. Isto tako, ovaj sistem je daleko energetski efikasniji u odnosu na prelazno rješenje jer zahtijeva manju potrošnju električne energije što rezultira znatno nižim operativnim troškovima. Takođe, u narednom periodu, a radi smanjenja udjela infiltracionih voda i kišnice, neophodno je konstantno raditi na odvajanja fekalne i atmosfere kanalizacione, odnosno uvođenju separatnog sistema. Na ovaj način bi se donekle ublažili negativni efekti infiltracionih voda na rad postrojenja za prečišćavanje u Budvi.“

Elaborat energetske efikasnosti

Smanjenje potrošnje električne energije na postrojenju je bio motiv za izradu elaborata koji bi dao prijedlog mjera i rješenja koja bi uticala na smanjenje potrošnje, odnosno na povećanje energetske efikasnosti kako samog postrojenja, tako i pripadajućih pumpnih stanica.

U izradi Elaborata učestvovali su inženjeri iz kompanije “ETG Grupa” d.o.o. iz Podgorice.

Planirana energetska efikasnost razmatrana je kroz tri dijela:

- ❖ ostvarivanje ušteda u potrošnji električne energije – primjena frekventne regulacije;
- ❖ proizvodnja električne energije kroz projekat male hidroelektrane;
- ❖ proizvodnja električne energije kroz projekat instalacije fotonaponskih ćelija.

Tehnička dokumentacija je urađena na nivou idejnog projekta sa analizom troškova.

Ostvarivanje ušteda u potrošnji električne energije – primjena frekventne regulacije

Napajanjem motora preko frekventnih pretvarača, iz računa za električnu energiju bi se eliminisale stavke koje se odnose na prekomjernu potrošnju reaktivne energije, što bi

značajno doprinijelo ukupnoj uštedi i smanjenju perioda otplate investicije. U *Tabeli 4.* prikazana je procjena za svaku pumpnu stanicu posebno. Uštede su prikazane na godišnjem nivou nakon ugrađenih pretvarača za pogon pumpi.

Tabela 4. Ušteta nakon ugradnje frekventnih pretvarača, prikazana parcijalno, po stanicama

	PS Belvi	PS Zeps	PS Budva
Ušteta usled smanjenja potrošnje aktivne električne energije	cca. 900,00€	cca. 6.500,00€	cca. 11.000,00€
Ušteta usled smanjenja vršne aktivne električne snage	cca. 3.100,00€	cca. 6.400,00€	cca. 12.000,00€
Ušteta usled popravke faktora snage	cca. 1.000,00€	cca. 2.400,00€	cca. 2.800,00€
Ukupna ušteta	cca. 5.000,00€	cca. 15.300,00€	cca. 25.800,00€

Glavnim projektom bi trebalo predvidjeti ugradnju po tri frekventna pretvarača za sve tri pumpne stanice. Približna procjena je da bi za isporuku i ugradnju ove opreme bilo potrebno oko 130.000,00€. Uz naglasak da je prethodna procjena rađena za maksimalne protoke, ipak se može doći do perioda povrata investicije manjeg od pet godina.

Proizvodnja električne energije kroz projekat male hidroelektrane

Proizvodnja električne energije je direktno uslovljena količinom vode koja stiže na turbinsko postrojenje male hidroelektrane. Ako se uvede kategorija SPB (broj godina prostog povraćaja) koja predstavlja količnik investicije i godišnje proizvodnje, onda se na osnovu poznavanja vrijednosti investicije može procijeniti broj godina prostog povraćaja (SPB) uloženog kapitala.

Na osnovu preliminarnih analiza i pretpostavljenog tehničkog rešenja sa instalacijom turbine maksimalne snage do 250kW i procijenjene vrijednosti investicije (gradjevinski dio, mašinski dio, elektro dio) od cca 300.000,00 – 350.000,00 € može se izračunati vrijednost SPB. Na osnovu ovog pretpostavljenog podatka o investiciji i predpostavljene godišnje proizvodnje od cca 45.000,00 €/god broj godina prostog povraćaja iznosi cca. SPB=6,5 – 7,5 godina. Ovaj podatak ukazuje na činjenicu da je opravdana primjena instalacije male hidroelektrane na navedenom sistemu.

Proizvodnja električne energije kroz projekat instalacije fotonaponskih ćelija

Kao potencijalne površine za montažu solarnih panela razmatrani su:

- ☺ ravni krovovi na objektima zgrada za preradu mulja, upravna zgrada, zgrada sa rešetkama;
- ☺ ravna ploča objekta pumpna stanica za mulj;
- ☺ nadstrešnica za osam parking mjesta u blizini upravne zgrade.

Kompletan proračun i analiza je urađena u specijalizovanom softveru PVGIS³.

Za dobijanje realne ukupne proizvodnje iz projektovane elektrane, izvršen je proračun proizvodnje električne energije za svaki krov (površinu) ponaosob. Na osnovu proračuna, proizvodnja predložene solarne elektrane FNE PPOV Budva iznosi 122.270,64 kWh godišnje za instalisanu snaga 97,2 kWp. Sa cijenom za ovakav sistem (paneli, konstrukcija, elektroenergetski razvod) od 1,14 €/Wp i bruto cijenom električne energije od 9€/kWh dolazi se do roka isplativosti investicije od 7 godina. Prosječan eksploatacioni vijek sistema je 25 godina.

Takođe, radi usaglašavanja sa zakonskom regulativom urađeni su sledeći projekti:

1. Projekat izvedenog stanja aeracije;
2. Idejni projekat regulacije potoka Vještica (gornji dio – faza I) u sklopu cijelog projekta regulacije i sanacije;
3. Projekat obavezno šticećenog objekta;
4. Projekat frekventne regulacije na PS Budva;
5. Projekti iz oblasti protivpožarne zaštite;
6. Elaborat podvodnog snimanja podmorskog ispusta.

3.2. Služba za opšte i pravne poslove

Tokom 2021.godine usvojena/ dobijena su sledeća akta:

1. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta broj 389/1, usvojen dana 22.04.2021.godine;
2. Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama – upravljanje i rad postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda izdata od Regulatorne agencije za enetgetiku i regulisane komunalne djelatnosti broj 21/1465-9 od 28.04.2021.godine, važeća do 28.04.2024.godine;
3. Kolektivni ugovor broj 522 od 25.05.2021.godine;
4. Sporazum o utvrđivanju obračunske vrijednosti koeficijenta broj 522/1 zaključen dana 25.05.2021.godine;

---

³ PVGIS je detaljna baza podataka o insolaciji sa posebnim osvrtom na Evropu.

5. Izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta broj 1970/2 od 02.12.2021.godine;
6. Aneks I kolektivnog ugovora broj 1970/3 od 02.12.2021.godine;
7. Upravi za vode je predat zahtjev za dobijanje vodne dozvole dana 04.11.2021.godine.

3.3. Služba za finansije i razvoj

Finansijski sektor se tokom 2021.godine bavio praćenjem usvojenog rashodnog budžeta, cash-flow analizom, te obezbjeđenjem legaliteta finansijskog poslovanja Društva. U cilju što adekvatnijeg utroška sredstava, utvrđeni su i redovno kontrolisani sistemi finansijske održivosti, a sve poštujući specifičnu vezu koju Društvo ima sa Osnivačem. Primarni cilj službe je svakako, kontinuirano bila transparentnost poslovanja. Dugoročno, služba je usmjerena na održavanje okvira za:

- ☺ Održavanje finansijske stabilnosti i predviđanje iznenadnih budžetskih opterećenja;
- ☺ Adekvatnu raspodjelu resursa za tekuća i buduća plaćanja;
- ☺ Praćenje novčanih tokova dugoročno;
- ☺ Maksimizaciju finansijske fleksibilnosti;
- ☺ Održavanje poslovnih procesa kroz sprovođenje otvorenih postupaka javnih nabavki.

Ukupan prihod na nivou Društva iznosi 778.038,00€⁴, od čega 99,70% čine poslovni prihodi, dok finansijski i ostali prihodi čine 0,30%. U *Tabeli 5* prikazana je struktura prihoda.

Tabela 5. Struktura ukupnih prihoda shodno vrsti usluga

PRIHODI (€)	
POSLOVNI PRIHODI	775.701,00
Prihodi od izvršenih usluga	775.701,00
FINANSIJSKI PRIHODI	12,21
Drugi prihodi kamata	12,08
Drugi finansijski prihodi	0,13
OSTALI PRIHODI	2.325,04
Ostali nepomenuti prihodi	4,20
Prihodi, ispravke grešaka ranijih godina	217,02
Ostali prihodi po osnovu povraćaja poreza, doprinosa i taksi	2.103,81
UKUPNO	778.038,00

⁴ Prihodi su prikazani bez uračunatog PDV-a.

Rashodi za fiskalnu 2021.godinu prikazani su u *Tabeli 6.* i za navedeni period iznosili su 770.684,00€, od čega su poslovni rashodi, očekivano 99,8%.

Tabela 6. Prikaz ukupnih rashoda shodno strukturi

RASHODI (€)		
POSLOVNI RASHODI	769.228,00	99,81%
Troškovi materijala	139.495,00	
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	420.356,00	
Troškovi amortizacije i rezervisanja	13.040,00	
Ostali poslovnih rashodi	196.337,00	
OSTALI RASHODI	1.456,00	0,19%
Ostali rashodi	1.456,00	
UKUPNO	770.684,00	100,00%

Značajno manji višak poslovnih prihoda u odnosu na prethodnu fiskalnu godinu direktno je uslovljen normalizacijom poslovanja nakon pandemije COVID-19, ulaganjem u sredstva i materijale, adaptaciju i kompletno servisiranje pumpnih stanica, te racionalnim i efiksnim korišćenjem sredstava Osnivača, kako je prikazano u *Tabeli 7.*

Tabela 7. Bilans uspjeha

BILANS USPJEHA (€)	
POSLOVNI PRIHODI	775.701,00
Prihodi od izvršenih usluga	775.701,00
FINANSIJSKI PRIHODI	12,21
Drugi prihodi kamata	12,08
Drugi finansijski prihodi	0,13
OSTALI PRIHODI	2.325,04
Ostali nepomenuti prihodi	4,20
Prihodi, ispravke grešaka ranijih godina	217,02
Ostali prihodi po osnovu povraćaja poreza, doprinosa i taksi	2.103,81
UKUPAN PRIHOD	778.038,00
POSLOVNI RASHODI	769.228,00
Troškovi materijala	139.495,00
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	420.356,00
Troškovi amortizacije i rezervisanja	13.040,00

Ostali poslovnih rashodi	196.337,00
OSTALI RASHODI	1.456,00
Ostali rashodi	1.456,00
UKUPAN RASHOD	770.684,00
Dobit prije oporezivanja	7.354,00
Poreski rashod perioda	1.031,00
Tekući porez na dobit	77,00
NETO DOBITAK	6.246,00

U pogledu investicionih ulaganja, od strane Osnivača naložena je kupovina rezervnih djelova u iznosu od 200.000,00€ što je i sprovedeno otvorenim postupkom javne nabavke. Navedenim je direktno uvećana vrijednost stalne imovine, te je na dan 31.12.2021.godine vrijednost iste bila 125.082,00€ što je uvećanje za 164,41% u odnosu na istu stavku u Bilansu uspjeha 2020.godine.

Vertikalna analiza

U *Tabeli 8.* i *Tabeli 9.* prikazane su vertikalne analize, preciznije učešće pojedinačnih bilansnih stavki u odnosu na unaprijed određene stavke Bilansa uspjeha i Bilansa stanja za 2021. i 2020.godinu.

Tabela 8. Vertikalna analiza Bilansa uspjeha

Pozicija	2021.	2020.	Vertikalna analiza bilansa uspjeha	
			2021.	2020.
I Ukupni prihodi	778.038	710.460	100%	100%
Prihodi od prodaje - neto prihod (60 i 61)	775.701	710.280	99,69%	99,97%
Ostali prihodi iz poslovanja (67, 691, 692)	2.325	180	0,29%	0,03%
Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne razlike, i efekti ugovorene	12	0	0,0015%	0,0000%

zaštite (662, 663, 664, 669 - dio)				
II Ukupni rashodi	770.684	314.125	100%	100%
Troškovi poslovanja (50, 51, 53, 54 (dio), 55, 540)	348.872	120.006	45,27%	38,20%
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi (52 (dio))	420.356	194.119	54,54%	61,80%
Ostali rashodi iz poslovanja (57, 591, 592)	1.456	0	0,19%	0,00%

U tabeli su kao 100% polazne stavke prikazani *Ukupni prihodi* i *Ukupni rashodi* za 2021.godinu i 2020.godinu, a zatim je prikazano procentualno učešće pojedinih stavki u ukupnom iznosu.

Posmatrajući 2021. godinu iz prethodne tabele se može zaključiti da:

- ☺ Najveće učešće u Ukupnim prihodima zauzimaju Prihodi od prodaje (Prihodi od usluga tekućeg i operativnog održavanja) u iznosu od 99,69%;
- ☺ Ostali prihodi iz poslovanja (ostali prihodi po osnovu povraćaja poreza, doprinosa i taksa, ostali nepomenuti prihodi i prihodi - ispravke grešaka ranijih godina) zauzimaju zanemarljiv udio u Ukupnim prihodima u iznosu od 0,298%;
- ☺ Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne razlike, i efekti ugovorene zaštite (drugi prihodi kamata i drugi finansijski prihodi) takođe zauzimaju veoma mali udio u Ukupnim prihodima u iznosu od 0,0015%;
- ☺ Najveće učešće u Ukupnim rashodima zauzimaju Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi u iznosu od 54,54%;
- ☺ Značajno učešće u Ukupnim rashodima imaju i Troškovi poslovanja (Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala, Ostali troškovi poslovanja i Amortizacija) u iznosu od 45,27%;
- ☺ Zanemarljiv udio u Ukupnim rashodima imaju Ostali rashodi iz poslovanja (Troškovi u neposlovne svrhe, Troškovi koji nisu dokumentovani i Drugi nepomenuti rashodi) u iznosu od 0,19%.

Tabela 9. Vertikalna analiza Bilansa uspjeha

Pozicija	2021.	2020.	Vertikalna analiza bilansa stanja	
			2021.	2020.
I Ukupna aktiva	402.642	406.015	100%	100%
Neplaćen upisan kapital (00)	1	1	0,0002%	0,0002%
Stalna imovina (011, 014, 023, 026 i 029)	125.082	47.305	31,0653%	11,6510%
Obrtna imovina (10, 15, 27, 21, 22 (osim 223), 24)	277.559	358.709	68,9344%	88,3487%
II Ukupna pasiva	402.642	406.014	100%	100%
Kapital (30, 33011, 341)	372.511	366.265	92,5167%	90,2099%
Odložene poreske obaveze (498)	1.638	606	0,4068%	0,1493%
Kratkoročna rezervisanja i kratkoročne obaveze (433,434, 481)	28.493	39.143	7,0765%	9,6408%

U prethodnoj tabeli su kao 100 % stavke prikazane *Ukupna aktiva* i *Ukupna pasiva* za 2021. i 2020. godinu, a zatim je prikazano procentualno učešće pojedinih stavki u ukupnom iznosu.

Posmatrajući 2021. godinu iz prethodne tabele se može zaključiti da:

- ⊕ Najveći udio u Ukupnoj aktivi zauzima Obrtna imovina (Zalihe, Kratkoročna potraživanja i Gotovina na računima i u blagajni) u iznosu od 68,93%;
- ⊕ Stalna imovina (Nematerijalna ulaganja, Postrojenja i oprema, Ostala ugrađena oprema, alati i oprema i Ostala nepomenuta materijalna stalna sredstva) zauzima 31,07% u Ukupnoj aktivi;
- ⊕ Zanimljiv udio u Ukupnoj aktivi ima stavka Neplaćen upisan kapital, s obzirom da je po Zakonu o privrednim društvima minimalni osnivački ulog za Društvo sa ograničenom odgovornošću 1€.

Horizontalna analiza

U Tabeli 10. i Tabeli 11. prikazane su horizontalne analize, preciznije promjene pojedinačnih stavki u Bilansu uspjeha i Bilansu stanja u tekućoj godini u poređenju sa prethodnom godinom. Razlika je izražena u apsolutnom i relativnom iznosu.

Tabela 10. Horizontalna analiza Bilansa uspjeha

Pozicija	2021.	2020.	Horizontalna analiza bilansa uspjeha	
			Apsolutna razlika	Procentualna razlika
I Ukupni prihodi	778.038	710.460	67.578	9,51%
Prihodi od prodaje - neto prihod (60 i 61)	775.701	710.280	65.421	9,21%
Ostali prihodi iz poslovanja (67, 691, 692)	2.325	180	2.145	1191,67%
Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne razlike, i efekti ugovorene zaštite (662, 663, 664, 669 - dio)	12	0	12	
II Ukupni rashodi	770.684	314.125	456.559	145,34%
Troškovi poslovanja (50, 51, 53, 54 (dio), 55, 540)	348.872	120.006	228.866	190,71%
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi (52 (dio))	420.356	194.119	226.237	116,55%
Ostali rashodi iz poslovanja (57, 591, 592)	1.456	0	1.456	

Posmatrajući 2021. u odnosu na 2020. godinu, iz prethodne tabele se može zaključiti da:

- ☺ Prihodi od prodaje (Prihodi od usluga tekućeg i operativnog održavanja) su se povećali za 9,21%;
- ☺ Ostali prihodi iz poslovanja (Ostali prihodi po osnovu povraćaja poreza, doprinosa i taksa, ostali nepomenuti prihodi i prihodi - ispravke grešaka ranijih godina) povećali su se za 1.191,67%;
- ☺ Ukupni prihodi su se povećali za 9,51%;

- ⊕ Usled većeg obima poslovanja, Troškovi poslovanja (Nabavna vrijednost prodane robe i troškovi materijala, Ostali troškovi poslovanja i Amortizacija) povećali su se u ukupnosti za 190,71%;
- ⊕ S obzirom da je Društvo do 01.06.2021. godine imalo 10 zaposlenih, a zatim se broj zaposlenih povećao na 28, analogno su se i da su se Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi povećali i to u iznosu od 116,55%;
- ⊕ Ukupni rashodi su se povećali za 145,34%.

Tabela 11. Horizontalna analiza Bilansa stanja

Pozicija	2021.	2020.	Horizontalna analiza bilansa stanja	
			Apsolutna razlika	Procentualna razlika
I Ukupna aktiva	402,642	406,015	-3,373	-0.83%
Neplaćen upisan kapital (00)	1	1	0	0.00%
Stalna imovina (011, 014, 023, 026 i 029)	125,082	47,305	77,777	164.42%
Obrtna imovina (10, 15, 27, 21, 22 (osim 223), 24)	277,559	358,709	-81,150	-22.62%
II Ukupna pasiva	402,642	406,014	-3,372	-0.83%
Kapital (30, 33011, 341)	372,511	366,265	6,246	1.71%
Odložene poreske obaveze (498)	1,638	606	1,032	170.30%
Kratkoročna rezervisanja i kratkoročne obaveze (433,434, 481)	28,493	39,143	-10,650	-27.21%

Posmatrajući 2021. u odnosu na 2020. godinu, iz prethodne tabele se može zaključiti da:

- ⊕ Neplaćen upisan kapital je ostao nepromijenjen;
- ⊕ Stalna imovina se povećala za 164,42%, jer je Društvo usled većeg obima posla nabavljalo dodatnu potrebnu opremu, alat i inventar za rad postrojenja;
- ⊕ Obrtna imovina se smanjila za 22,62%;
- ⊕ Ukupna aktiva se smanjila za 0,83%;
- ⊕ Kapital se povećao za 1,71% (odnosno za iznos neraspoređenog dobitka za 2021. godinu);
- ⊕ Odložene poreske obaveze (poreska amortizacija) se povećala za 170,30%, jer je u 2021. godini Društvo raspolagalo sa većim brojem Osnovnih sredstava nabavne vrijednosti veće od 300€, pa se samim tim i ova stavka u Bilansu stanja morala povećati;

- ⊕ Kratkoročna rezervisanja i kratkoročne obaveze su se smanjile za 27,21% usled smanjenja tekućeg poreza na dobit za 2021. godinu.

Tabela 12. Rezultat fiskalnog perioda

Pozicija	2021.	2020.
(1) Ukupni prihodi	778.038	710.460
(2) Ukupni rashodi	770.684	314.125
(1-2) Dobitak prije oporezivanja	7.354	396.335

U Tabeli 12. prikazan je rezultat fiskalnog perioda prije oporezivanja (dobit) za 2021. fiskalnu godinu I uporedno za prethodnu godinu. Društvo je 2020. godine prihodovalo 710.460€, a rashodovalo 314.125€. Zbog specifičnosti poslovanja i smanjenog obima rada tokom pandemijske 2020.godine, direktno uslovljeno neredovnim finansiranjem od strane Osnivača, te nemogućnošću raspisivanja tenderskih postupaka nabavke usled nepostojanja Odbora direktora, te manjeg broja zaposlenih lica, a u ukupnosti i manjih rashoda, Društvo nije uspjelo da rasporedi sve ukupne prihode na ostale aktivnosti, pa je dobitak za 2020.godinu iznosio 396.335€.

Uzevši u obzir činjenicu da Društvo treba da posluje kao neprofitno preduzeće, te nakon stabilizacije poslovanja i odnosa na relaciji Društvo – Osnivač, došlo se do racionalizacije finansijskih priliva, te je u konačnosti Plan rada i finansijski plan za 2021.godinu skoro u potpunosti ispunjen. Ovaj zaključak se nameće iz činjenice da je Društvo prihodovalo 778.038€, a rashodovalo 770.684 € u 2021. godini, pa je dobitak iznosio 7.354€. To je dobra poslovna praksa i ukazuje na to da je Društvo sa svojim prihodima raspolagalo na pravi način i time obezbijedilo nesmetan tok poslovnih procesa postrojenja.

4. Zaključna razmatranja i predlog mjera

Izveštaj predstavljen po službama imao je za cilj transparentnost realizacije planiranih aktivnosti Društva kroz praćenje ishoda poslovnih procesa, a sve u cilju optimizacije i unapređenja rada postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Budvi. S tim u vezi, u koordinaciji sa Izvršnim direktorom, usvojen je predlog da se krajem godine pristupi implementaciji integrisanog sistema menadžmenta i to: ISO 9001:2015 (sistem upravljanja kvalitetom), ISO 14001:2015 (sistem menadžmenta zaštite životne sredine) i ISO 45001:2018 (Sistem menadžmenta bezbjednosti i zdravlja na radu). Navedeno za cilj ima povećanje efikasnosti poslovanja Društva kroz veću konzistentnost i štedljivost proizvodnog procesa, a samim tim povećá i kredibilitet Društva među građanima Budve. Proces implementacije je u toku.

Takođe, krajem godine je izvršena kupovina specijalizovanog softverskog rešenja DNA i implemetacija i obuka zaposlenih je u toku. DNA je sistemska poslovna aplikacija, koja predstavlja u potpunosti genetski zaštićen zapis na cloud-u, a ima za cilj uvid u efikasnost svakog zaposlenog ponaosob i pomaže u donošenju odluka top menadžmentu. Na ovaj način, poslovni process je efikasniji, pristup dokumentima je olakšan, a indikatori učinka su dostupni Izvršnom direktoru u svakom trenutku. Kroz DNA direkno je omogućeno praćenje realizacija predviđenih aktivnosti po svim sektorima Društva.

Društvo je, nakon dobijanja licence nastavilo dobru saradnju sa Regulatornom agencijom za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, te se pristupa formiranju predloga cijene usluga za 2023.godinu. S tim u vezi, kroz Plan rada i finansijski plan za 2022.godinu su prožeti svi rashodi koji su u pogledu poslovanja postrojenja za prečišćavanje kojim Društvo upravlja. Ovo nedvosmisleno uključuje i rashode nastale po osnovu utroška električne energije i utroška vode, ali i rashode po osnovu odvoženja otpadnog mulja, za šta Osnivač, shodno Ugovoru sa "Montelea" d.o.o. izdvaja 300.000,00€ sa pozicije 4419 – Ostali kapitalni rashodi. To u konačnosti, značajno uvećava sredstva na poziciji rezervisanoj za Društvo u budžetu Osnivača u tekućoj godini, ali se ovakva transparentnost smatra dobrom poslovnom praksom, budući da se dobija potpuni prikaz troška koje Društvo predstavlja po samog Osnivača. Takođe, propozicije Regulatora, koje su u skladu sa dobrom praksom EU procesa, stvaraju pretpostavke da se rashodi vršilaca komunalnih djelatnosti moraju prikazati u punom iznosu, što ide u prilog svemu prethodno navedenom. Generalno, ovakav pristup ide u prilog činjenici da se dugoročno planira uvođenje naplate rada postrojenja preko adekvatne pozicije na računu "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Budva, te potpuno rasterećenje Osnivača u pogledu finansiranja Društva.

U godini koja je za nama, sekvencijalno su sa Osnivačem potpisivani aneksi krovnog Ugovora, što je dovelo do stabilizacije finansijskih priliva, a samim tim i do stabilizacije poslovnih procesa. Na samom postrojenju, ali i pripadajućim pumpnim stanicama, s tim u vezi, izvršen je niz servisa, kupljena je značajna količina rezervnih djelova, te se sezona 2022.godine dočekuje u potpuno ispravnom stanju. Ovo je značajno naglasiti, budući da je zatečeno stanje

ukazivalo na niz problematičnih tačaka kako na postrojenju, tako i na pumpnim stanicama. Sve tri pumpne stanice su u potpunosti sanirane i sređene. Nabavljena je značajna količina rezervnih djelova i problematične servisne tačke su sanirane. 40% ukupne nabavke rezervnih djelova, shodno otvorenom postupku je započelo sa realizacijom tokom 2021.godine, preciznije 67.944,19€ od planiranih 171.542,62€ u ukupnosti. Ova suma se odnosi na kupovinu rezervnih djelova shodno specifikaciji i usaglašavanju potreba sa Osnivačem. Međutim, tokom samog procesa detekcije problema, a umnogome nakon donešenog Plana javnih nabavki, uočeni su brojni sitni nedostaci o kojima ranije nije bilo riječi. Kako bi postrojenje i stanice funkcionisali nesmetano, bilo je potrebno hitno sanirati novodetektovanu problematiku, te je tokom 2021.godine izvršena kupovina 67.963,80€ rezervnih djelova putem pojedinačnih jednostavnih nabavki. Uz to, treba izdvojiti i hitnu kupovinu sigurnosnih ventila za gas, paru i tečnost, potom senzora kiseonika, prekidača na niskom naponu, kompenzatora, soft startera, flender spojnice, potepajuće pumpe za otpadnu vodu, te mjerača protoka i rezervnih djelova za rešetku. Navedeni djelovi su svi bili na spisku sitnih djelova koje je preduzeće "WTE Otpadne vode Budva" d.o.o. Podgorica bilo u obavezi da ostavi na postrojenju kako bi isto nesmetano radilo u prve dvije godine poslovanja Društva.

Kako se ne bi dovelo u pitanje zdravo poslovanje Društva, a s ciljem realizacije planiranih aktivnosti u narednom periodu, potrebno je preduzeti sledeće:

- 🌀 Najozbiljnije nastaviti sa aktivnostima na detekciji i otklanjanju sitnih kvarova;
- 🌀 Stalno kontrolisati i unapređivati kvalitet ispusne vode;
- 🌀 Konkursti za IPA projekte koji se odnose na poboljšanje kvaliteta prerade otpadnih voda;
- 🌀 Konkurisati za projekte iz EU Enlargement programa;
- 🌀 Unaprijediti sistem javnih nabavki;
- 🌀 Stepen ostvarivanja zacrtanih ciljeva treba da bude osnov mjerila uspešnosti svih učesnika u njihovom sprovođenju, a posebno menadžerske i rukovodeće strukture.

Predlažu se alternativni izvori finansiranja, u vidu IPA projekata i projekata koje finansira Evropska unija kroz Ekonomski i investicioni plan za zapadni Balkan. Pomenutim projektom kroz EU Enlargement opredijeljeno je 9 milijardi eura kroz IPA III liniju za period 2021-2027 godine. Ključna oblast 7 odnosi se na upravljanje otpadom i otpadnim vodama i implicira da će biti uspostavljen integrisan regionalni sistem upravljanja otpadom u Albaniji, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji, a istovremeno će se zatvarati deponije koje ne ispunjavaju standarde. Istom oblašću, pružiće se podrška uspostavljanju odgovarajućih sistema za nadgledanje vazduha i vode i sprječavanje mjera zagađenja. S tim u vezi, predlaže se što hitnije iznalaženje rješenja za smanjenje količine otpadnog mulja koji se izvozi, a samim tim i smanjenje troškova po navedenom osnovu. Nedvosmisleno, u dogovoru sa Osnivačem, ovaj dio mora biti apostrofirani kao primarna tačka za unapređenje procesa.

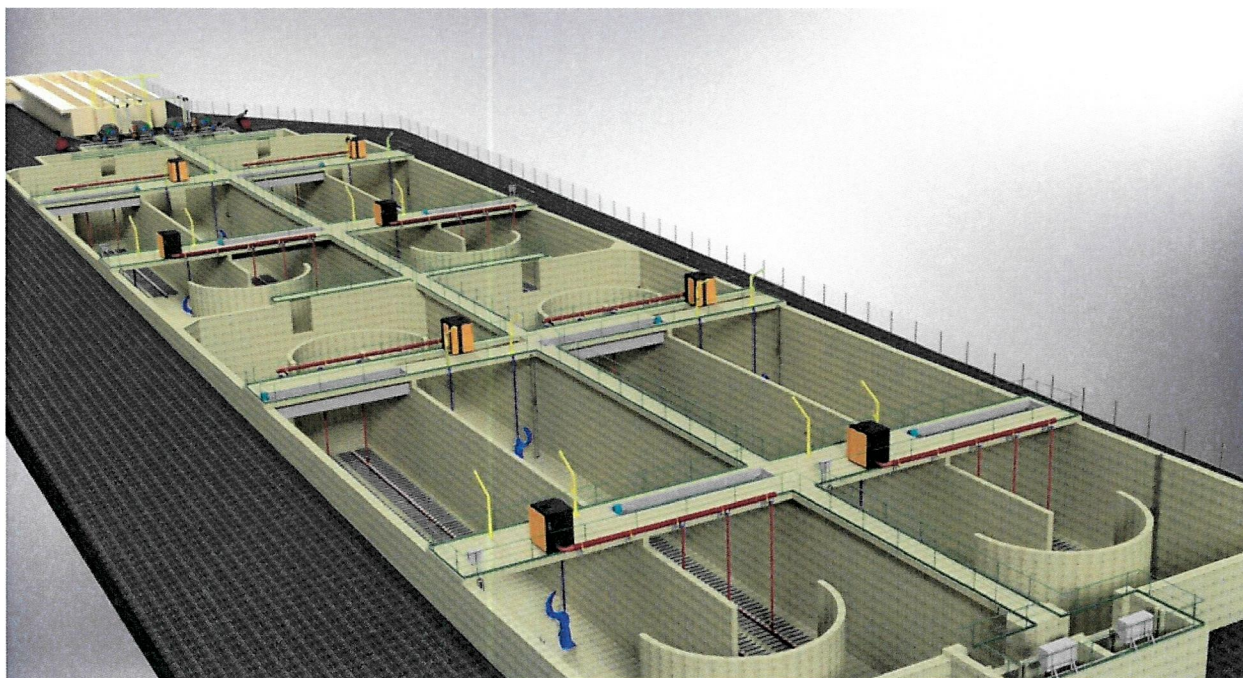
Takođe, nakon uspješne studijske posjete sličnim mađarskim postrojenjima na kojima su već, svrsishodno, sprovedeni postupci poboljšanja i modernizacije procesa prečišćavanja,

predlaže se prijavljivanje za slične projekte. Budući da je rashod po osnovu utroška električne energije i dalje najveći činilac materijalnih troškova, iznalaženje rešenja koje bi tu stavku smanjilo, od krucijalnog je značaja.

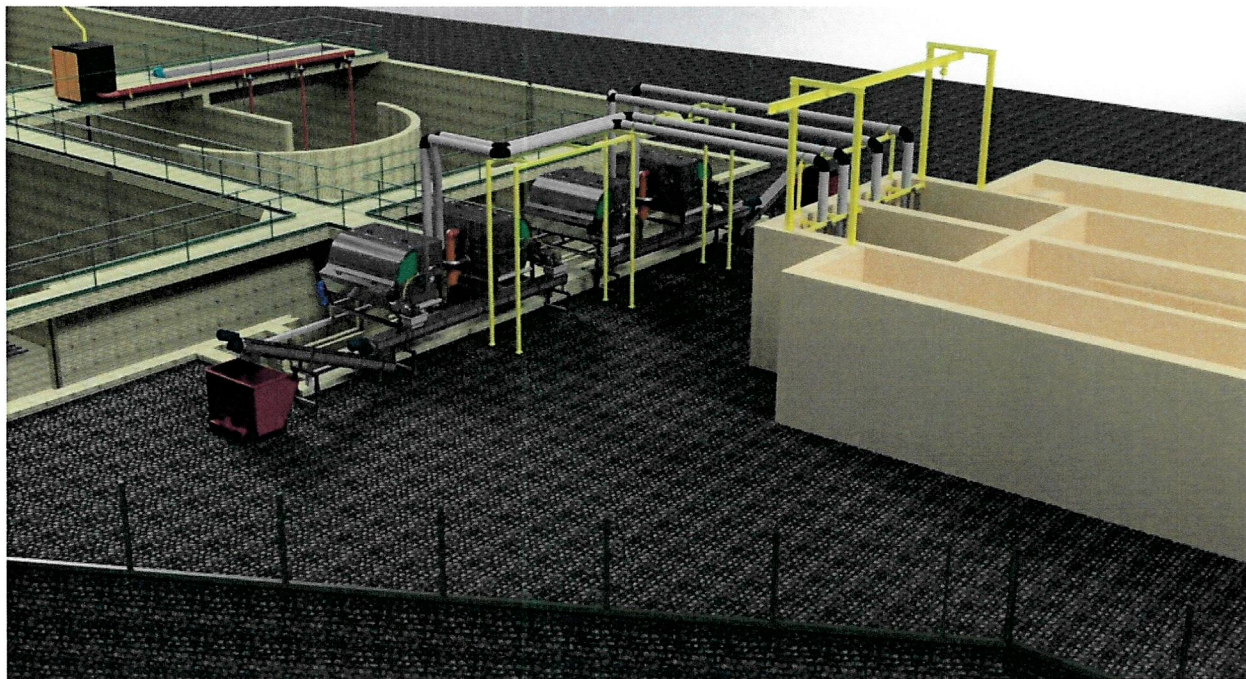
Planiraju se projekti od društvenog značaja za edukaciju djece i mladih. Projekat bi uključivao studijske posjete djece školskog uzrasta i starijih, koji bi, osim edukativnog karaktera, mogli doprinijeti boljem kotiranju Društva u javnosti. Društvo je, od osnivanja, razvilo dobru poslovnu praksu, te sva ispitivanja koja se vrše interno i eksterno vezana za kvalitet izlazne vode objavljuju na sajtu preduzeća, pa se građani u svakom trenutku mogu upoznati sa parametrima kvaliteta obrađene vode. Zakonski propisane analize uključuju i mjerenje kvaliteta vazduha na i u okolini postrojenja za prečišćavanje, mjerenje kvaliteta otpadnog mulja i mjerenje buke. Dosadašnji rezultati su uvijek i bez izuzetka bili u okvirima zakonski propisanim, što implicira da sve navedeno ide u korist pozitivnog brendiranja Društva.

U toku je izrada planske dokumentacije za projekat koji je, na molbu Osnivača, donirala "Marex" grupa, a koji uključuje ugradnju duvaljki i dodatnih mehaničkih prečišćivača na bazenima. Na *Slici 1.* i *Slici 2.* prikazan je plan ugradnje. Nesumnjivo, problem sa aeracijom u bazenima je kontinuirano najveći problem koji postrojenje ima, budući da je od nemjerljivog značaja suzbiti neprijatne mirise i adaptirati dio sa bazenima, uzevši u obzir blizinu postrojenja bečićkoj plaži i kompleksu hotela koji se na istoj nalaze i koji čine značajan dio turističke ponude grada tokom sezone.

Slika 1. Aeracioni bazeni nakon ugradnje duvaljki dnom konstrukcije

Slika 2. Dodatni mehanički prečišćivači na aeracionim bazenima

Kontinuirano, u Društvu se vrši procjena i krizno planiranje, pa s tim u vezi, formira se predlog Osnivaču u pogledu investicionog ulaganja u bajpas koji bi odvodio atmosfersku vodu. Navedeno je vrlo značajno tokom zimskog perioda kada ogromna količina padavina direktno utiče na biologiju procesa i strukturu i količinu otpadnog mulja.

U cilju što efikasnijeg i efektivnijeg poslovanja, predlaže se pridržavanje smjernica iz Plana ili eventualno unapređenje shodno novonastalim situacijama. Pri tome, bez izuzetka, mora se voditi računa da svi novouvedeni procesi imaju isključivo pozitivne implikacije na Društvo.

Rukovodilac službe za finansije i razvoj
Bojana Rucović

v.d. Izvršnog direktora
Milivoje Radulović